

Starogród - Aleja Pamięci

Położona w centrum Starogrodu, prawa strona ul. Kościelnej (idąc od Kościoła w stronę Gościńca Starogrodzkiego), miejsce usytuowania wielu okolicznościowych tablic pamięci o historii ludzi i historycznych wydarzeń w Starogrodzie.

fot. Grzegorz Machaj – 05.10.2024

Opracowanie: *Lucja Makowska*
Krystyna Iwanska
2024 r.

1

2

3

4

5

6

7

8

1 Aleja Pamięci: 775 lat Starogrodu

Instalacja: rok 2008

DLA UPAMIĘTNIEŃIA
775 ROCZNICY
LOKACJI CHELMNA
NA TERENIE DZISIEJSZEGO
STAROGRODU
„DOKUMENT LOKACYJNY
W MISTRZA HERMANA VON SALZA
I PRUSKIEGO MISTRZA HERMANA BALK
WYSTAWIONY 28.XII.1233 ROKU”
NADANIE TO USTANOWIŁO SŁYNNY
„PRZYWILEJ CHELMIŃSKI”
MIESZKAŃCY STAROGRODU ROKU 2008

Instalacja: rok 2009

Instalacja: rok 2008

4 Aleja Pamięci: Św. Barbara – patronka Starogrodu

Instalacja: rok 2009

DO STAROGRODU GŁÓWNEGO
W TEJ CZĘŚCI EUROPY
OSRODKA KULTU ŚW. BARBARY
W OKRESIE ŚREDNIOWIECZA
PRZYBYWAŁY
TLUMY PIELGRZYMOW

Starogród - Aleja Pamięci – w hołdzie Bohaterom –

Instalacja: rok 2015

„BÓG, HONOR, OJCZYZNA”

W HOŁDZIE BOHATEROM

MIESZKANCY STAROGRODU POLEGLI
ZA OJCZYZNĘ W CZASIE II WOJNY ŚWIATOWEJ:

CZESŁAW BAJERSKI
STEFAN BAJERSKI
JAN BŁASZKIEWICZ
STANISŁAW BŁASZKIEWICZ
ANTONI CUKRAS
BRONISŁAW CUKRAS
EDWARD GORAJ
LEON GÓRNY
JULIAN GÓRSKI – organista
BOLESŁAW GRAJEWSKI
STANISŁAW GRONDZIEL
BRONISŁAW HENING
HENRYK KAMIŃSKI
EDMUND KASZEWSKI – kier. szkoły
BRONISŁAW KOSIŃSKI
WITALIS LEMAŃCZYK
ALOJZY LEWANDOWSKI

LEON LEWANDOWSKI
KS. LEON LIPSKI – proboszcz
KLARA LUDWIKOWSKA
JULIAN LUDWIKOWSKI
MAKSYMILIAN MANIKOWSKI
JÓZEF MĄDRZEJEWSKI
WŁADYSŁAW NIEMIEC
BOLESŁAW PLISZCZYŃSKI
ROMAN PRZYBYCIEŃ
LEON SKOMSKI
KAZIMIERZ SOWIŃSKI
JÓZEF STAWIKOWSKI
JAN SZATKOWSKI
JAN ZACHAREK
STANISŁAW ZACHAREK
WŁADYSŁAW ZACHAREK

CZEŚĆ ICH PAMIĘCI!

STAROGRÓD, A.D. 2015

MIESZKANCY STAROGRODU POLEGLI ZA OJCZYZNĘ W CZASIE II WOJNY ŚWIATOWEJ:

- CZESŁAW BAJERSKI
- STEFAN BAJERSKI
- JAN BŁASZKIEWICZ
- STANISŁAW BŁASZKIEWICZ
- ANTONI CUKRAS
- BRONISŁAW CUKRAS
- EDWARD GORAJ
- LEON GÓRNY
- JULIAN GÓRSKI /organista/
- BOLESŁAW GRAJEWSKI
- STANISŁAW GRONDZIEL
- BRONISŁAW HENING
- HENRYK KAMIŃSKI
- EDMUND KASZEWSKI /kierownik szkoły/
- BRONISŁAW KOSIŃSKI
- WITALIS LEMAŃCZYK
- ALOJZY LEWANDOWSKI
- LEON LEWANDOWSKI
- KS. LEON LIPSKI /proboszcz/
- JULIAN LUDWIKOWSKI
- KLARA LUDWIKOWSKA
- MAKSYMILIAN MANIKOWSKI
- JÓZEF MĄDRZEJEWSKI
- WŁADYSŁAW NIEMIEC
- BOLESŁAW PLISZCZYŃSKI
- ROMAN PRZYBYCIEŃ
- LEON SKOMSKI
- KAZIMIERZ SOWIŃSKI
- JÓZEF STAWIKOWSKI
- JAN SZATKOWSKI
- JAN ZACHAREK
- STANISŁAW ZACHAREK
- WŁADYSŁAW ZACHAREK

CZEŚĆ ICH PAMIĘCI!

Starogród, A.D. 2015

*Kamienna tablica z nazwiskami pamięci o ludziach, którzy zapłacili najwyższą cenę -
własne życie - za wolność Ojczyzny w okrutnym czasie II Wojny Światowej*

30 września 2015r w Starogrodzie, z inicjatywy władz Starogrodu, odbyło się uroczyste odsłonięcie tablicy upamiętniającej z imienia i nazwiska ofiary II Wojny ze Starogrodu, będącej zadośćuczynieniem ludziom poległym za Ojczyznę, nie mających nawet symbolicznego grobu.

30 września 2015r.

Uroczystość Poświęcenia Pamięci Mieszkańców Starogrodu, którzy oddali życie za Ojczyznę w czasie II Wojny Światowej

Mszę Św. w intencji poległych w latach 1939-1945 starogrodzian sprawował i kamień pamięci poświęcił ks. Henryk Łoziński

Uroczystego odsłonięcia tablicy upamiętniającej z imienia i nazwiska ofiary II Wojny ze Starogrodu, będącej zadośćuczynieniem ludziom poległym za Ojczyznę a nie mających nawet symbolicznego grobu dokonali:

Zdzisław Gamański – Starosta Chełmiński,

Krzysztof Wypij – Wójt miny Chełmno,

Ewa Kaczmarek – dyrektor Zesp. Szkół w Starogrodzie,

Anna Soborska-Zielińska – dział naukowy muzeum ziemi chełmińskiej,

Krystyna Iwańska – sołtys Starogrodu

Marcin Pilarski – Prezes LGD - koordynował i prowadził całość Uroczystości

Instalacja: rok 2015

30 września 2015r.

Uroczystość odsłonięcia kamiennego znaku pamięci, w hołdzie ofiarom II wojny, była wzruszającym wydarzeniem dla rodzin i pamiętających wojnę mieszkańców Starogrodu.

W niejednym starszym oku błysnęła łza wzruszenia, kiedy młodzi ludzie w mądrych słowach opisali znaczenie historii, **Ich** historii.

Cytat z opracowanej przez młodzież oprawy artystycznej:

„Jest jeden czas miłości, jest jeden czas wiary
dla tych, którzy odeszli, dla tych co zostają.
Wszystko staje się jednym: żywe i umarłe,
wszystko splota się w jedną NARODOWĄ PAMIĘĆ.
Ona przeszłości i przyszłości sięga
Przez serce żywe, co w piersiach nam bije
BO WOLNOŚĆ TO JEST TYLE
ILU NAS POLEGŁO
I WOLNOŚĆ TO JEST TYLE
ILU NAS DZIŚ ŻYJE.”

30 września 2015r.

Apel Poległych - uroczyste odczytanie nazwisk poległych za ojczyznę w celu uczczenia ich pamięci – przygotowany starannie przez młodzież Zespołu Szkół w Starogrodzie był lekcją patriotyzmu dla wszystkich zebranych.

cyt. fragmenty:

*Narodowa pamięć - jak ojczyzna -
jest dobrem najwyższym
i jest powszednim chlebem.*

Wplata się w historię cieniami poległych

Adam Asnyk – „**Do młodych**”

Szukajcie prawdy jasnego płomienia!

Szukajcie nowych, nie odkrytych dróg...

Za każdym krokiem w tajniki stworzenia

Coraz się dusza ludzka rozprzestrzenia

I większym staje się Bóg!

Każda epoka ma swoje cele

I zapomina o wczorajszych snach...

Nieście więc wiedzy pochodnię na czele

I nowy udział bierzcie w wieków dziele,

Przyszłości podnieście gmach!

Ale nie depreczcie przeszłości ołtarzy,

Choć macie sami doskonalsze wzniesić;

Na nich się jeszcze święty ogień żarzy

I miłość ludzka stoi tam na straży,

I wy winniście im cześć

Instalacja: rok 2015

30 września 2015r.

← fot. z roku 2024

Od niemal 10 lat starogrodzianie mają pomnik pamięci, miejsce gdzie, składając kwiaty i zapalając znicze, mogą oddać cześć swoim Bohaterom.

Dobrze, że jest takie miejsce!

Polegli, upamiętnieni tutaj starogrodzianie, nie mają nawet symbolicznych grobów.

6-7 Aleja Pamięci - DĘBY PAMIĘCI

Instalacja: rok 2010

DĄB PAMIĘCI
96 OFIAR
KATASTROFY
LOTNICZEJ
POD SMOLEŃSKIEM
10 - 04 - 2010 r

MIESZKAŃCY STAROGRODU 2010 ROK

DĄB PAMIĘCI
posadzony dla uhonorowania
porucznika
Mieczysława Nierzwickiego
ur. 09-10-1915 w Chelmnie
zamordowanego strzałem
w tył głowy w Katyniu
w roku 1940 przez NKWD

Zespół Szkół w Starogrodzie
2010 rok
Program "Katyn ocalić od zapomnienia"
2973/6432/WE/2010

Instalacja: rok 2010

DĄB PAMIĘCI
96 OFIAR
KATASTROFY
LOTNICZEJ
POD SMOLEŃSKIEM
10 - 04 - 2010 r

MIESZKAŃCY STAROGRODU 2010 ROK

Instalacja: rok 2010

DĄB PAMIĘCI

posadzony dla uhonorowania
porucznika

Mieczysława Nierzwickiego

ur. 09-10-1915 w Chełmnie

zamordowanego strzałem

w tył głowy w Katyniu

w roku 1940 przez NKWD

Zespół Szkół w Starogrodzie
2010 rok

Program "Katyn ocalić od zapomnienia"
2973/6432/WE/2010

8 Aleja Pamięci – DĄB NIEPODLEGŁOŚCI

Instalacja: rok 2018

WOJEWODA
KUJAWSKO-POMORSKI

Państwowe Gospodarstwo Leśne
Lasy Państwowe

niepodległa

POLEKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

DĄB NIEPODLEGŁOŚCI

POSADZONY DLA UCZCZENIA
100-LECIA
ODZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Starogród, 2018 r.

DĄB NIEPODLEGŁOŚCI
100-LECIE
ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Inne wyryte w kamieniu tablice ...

Instalacja: rok 2009

Na skwerku „Przy Stawie” w centrum Starogrodu

Instalacja: rok 2017

Przy figurze Św. Barbary, Patronki Parafii Starogród. (obok kościoła)

Inne wyryte w kamieniu tablice ...

Instalacja: rok 2012

Napis na zboczu „Góry Zamkowej”, trwały element starogrodzkiego krajobrazu
„wryty w skale” STAROGRÓD

Instalacja: rok 2003

Przy budynku Remizy Strażackiej OSP-Starogród